

HER
YERDE
HIRSIZ
VAR...TARİK DURSUN'UN
RÖPORTAJI

6

Dünya müzelerinde "şeref yeri,, alacak çaptaki eski çağ paraları ancak özel izinle görülebiliyor

VALİZDEKİ ALTINLAR

BİR HAZİNEYE BEDELDİ!

A LANIN dört bir yanını çevirmiş hoparlörlerinden bir kadın sesi, Türkçe ve İngilizce olarak Beyrut uçağının kalkmak üzere olduğunu, yolcuların uçağa binmeleri gerektiğini bildiriyordu.

Uçuş kartları ellerinde, çeşitli uluslardan kadınlı erkekli çeşitli kişiler, alaman beton yollarına döküldüler ve hızlı hızlı, uçaşa hazır bekleyen kocaman uçağa doğru yürüdüler.

Kadınlı erkekli bu uluslararası kalabalık içinde; akça pakça, kısa boylu ve tıknaz, kalçaları yere yakınca — her haliyle Türk — bir kadın da vardı. Kadın, uçağa tam yaklaştığı bir sırada, alana giren resmî ve sivil polislerce önu kesilip durduruldu. Kadınlı polisler birşeyler kormuştular. Polislerin başındaki uzun boylu, bıyıklı bir adam, kadına yolu ve giriş kapısını gösterdi.

Kadın, önceleri direnecek gibiydi, sonra çâresizliğini anlayınca bundan caydı; başı önüne eğik, polislerle birlikte döndü, geldi.

Kadının adı, Merzuka Akçam'dı. Bu adı, mutlaka hatırlayacaksınız.

BAYANIN BAVULLARI

MERZUKA AKÇAM Beyrut'a gidiyordu. Niçin gidiyordu, baştan belli değildi. Normal bir vatandaş olarak normal bir yurt dışı gezisine çıkıyor olabiliirdi pekâlâ. Anayasa, her Türk vatandaşına yurt içi ve yurt dışı gezi hürriyetini tanımamış mıydı?

Ama bayan Akçam'ın bavulla-

Beyrut uçağında bir yolcu — Polisler tam zamanında yetişiyor — Mimli kadın: Merzuka Akçam — Bayanın bavullarından çıkanlar — Unutulan nokta — Sınırlarımız ve kaçakçılarımız — Bir yetkili ağız dedi ki — Ve satılan «kilise».

ve özel bir izinle görülebilmektedir.

Altın ve gümüş sikkelerden derlenen bu koleksiyon, arkeologlarca «ancak çok varlıklı bir koleksiyonunun toplayabileceği, dünya müzelerindeki nüvizmatik bölümlerin şeref yerini alacak bir değer» taşıyordu ve eşiti bir hazine karşılığındaydı.

O günlerde kimse önemsemedi bunu, kimse üstünde bile durmadı. Bayan Akçam, kültür kaçakçısı olarak değil de, eroin kaçakçısı olarak yargı karşısına çıkarıldı. Uygunsuz durum resimleri de kadının saygısız işinin tuzu biberiydi.

GÜNEY SINIRI

FAKAT güney illerimizin güney komşularımızla olan sınırı bu türdeki kaçakçılıkta önemli bir rol oynamaya başlamış, uzun bir süredir de devam ediyordu. Siz, güney sınırlarımızdan; yalnız kasaplık hayvan, yalnız altın ve gümüş, yalnız sahte dolar, yalnız Amerikan giyim esyası, yalnız kiloluk saat, yalnız tabanca ve tabanca mermisi, yokluğu başgösterdiğinde yalnız otomobil lâtığı, yalnız uyuşturucu madde, yalnız katil mi kaçarılır sanıyordunuz?

Kaçakçı için hiç birşey önemli değildir, herşey önemlidir. Sırasında adam bile. O, yalnızca çıkarımı, bu işin üstesinden geldiğinde kazancın: düşündür. Kanun dışı birinden elbette yurtseverlik beklenmeyecektir.

Batı dünyasında eski çağ eserlerine karşı olağanüstü ilgi uyanır uyanmaz, kaçakçılığın da bundan paylanacağı tabiiydi.

Yalnız güneydeki kaçakçı ne toplamacıdır, ne de alıcı. Satıcı bile değildir. O yalnızca getiricilik, götürücülük ve aracılık eder. Durumun sıkışık, havanın gergin ve «bulutlu» olduğunda bütün yollar tutulmuşsa; bu işlerin kurtları, güney illerimizdeki kaçakçılıkla «iştigal» edenlere bir haber uçururlar ve «mal»ı gönderirler.

Kaçakçı, işini bilir. Gönderilen «mal» la sınırı geçer ve güneydeki komşu ülkelerin birinde bekleyenlere ulaştırır. Bundan sonrası, artık o ülkedeki görevlinin işidir.

BİR YETKİLİ...

HABERİN çiçeği burnundadır. Yani daha çok yeni... Konuyla ilgili olarak «bir yetkili» — konu doğrudan doğruya Millî Eğitim Bakanlığıyla ilgilidir ve yetkili de bu

MERZUKA AKÇAM, OLAYIN PATLAK VERDİĞİ GÜNLERDE «Ancak, çok varlıklı bir koleksiyonunun toplayabileceği şeyler...»

HALKIN UYANIKLIĞI

YETKİLİNİN güçsüzlüğünü açıklayarak kurtarıcı diye dört elle sarıldığı «halkımızın uyanıklığı», bu haberdan bir hafta sonra bir başka olayın kan kırmızı kahramanı kesiliyordu.

Onüçüncü yüzyılda Trabzon'da saltanat süren ve Fatih Sultan Mehmet eliyle hükümdarlıklarına son verilen Pontüslerin Zigana dağlarındaki bir mağaranın içinde inşa ettikleri «Hodra» kilisesi köylülerce sökülerek İstanbul'a getirilmiş ve Kapalıçarşı'da haraç mezat satılığa çıkarılmıştı.

Düşünebiliyor musunuz, düşünebiliyor musunuz?

YARIN: Milyarlık «Dorak» Hazinesi Şimdi Nerede?

bakanlıktadır — şunları demektir:

«Türkiye'de kazılarda çıkan eserlerden bir kısmının, alınan her türlü tedbire rağmen, yurt dışına kaçırıldığı maalesef gerçektir.

Eroin kaçakçılığı nasıl bir gerçekse ve önlemek için savaşıyorsa, memleketimizde bulunan tarihi eserlerin kaçırılmaması için biz de öyle savaşıyoruz.

Memleketimizde kazı yapılmasını gerektiren yerlerin sayısı yirmi bindir. Bunların hepsini kontrol altında tutmanın, özellikle bizim devletimizin imkânlarıyla kaabili telif olmadığı şüphesizdir. Bu sebeple çoğunda halkımızın uyanıklığından istifade etmek zorundayız.

Hâlen faal haldeki kazı merkezlerinin sayısı altmışsekidir. Bunların hepsinde Millî Eğitim Bakanlığımız temsil eden elemanlar vardır...»

BAYANIN BAVULLARI

MERZUKA AKÇAM Beyrut'a gidiyordu. Niçin gidiyordu, baştan belli değildi. Normal bir vatandaş olarak normal bir yurt dışı gezisine çıkıyor olabilirdi pekâlâ. Anayasası, her Türk vatandaşına yurt içi ve yurt dışı gezi hürriyetini tanımamış mıydı?

Ama bayan Akçam'ın bavulları açıldığında durumun ne anayasaya, ne de başka yasalara uymadığı görüldü. Akçam'ın bavulları tıklım tıklım «anormal» eşyalarla doluydu. Neler yoktu ki... Eroin, uygunsuz kadın resimleri, eski çağ paraları ve eski çağ eserleri.

Doğrusunu söylemek gerekirse, bayan Akçam'ın bavullarından çıkan eski çağ paraları koleksiyonu ve eski çağ eserleri ile «bu nedir, nasıl olur da bunları yurt dışına çıkarttırmış?» diye ilgilenen, yakınlık gösteren pek çıkmadı. Eroin ve uygunsuz ilişkideki resimler daha iç gıcıklayıcıydı ve kamu oyunu, eski çağ paraları koleksiyonu ile eski çağ eserlerinden daha çok ilgilendiriyordu.

BİR «HAZİNE»

BAYAN Akçam'ın bir puntuna getirip yurt dışına kaçırmak istediği eski çağ paraları koleksiyonu, bugün Ankara Arkeoloji Müzesi'ndedir